

KISGRAFIKA

'92/2

Megjelenik egy évben négyszer
a József Attila Kulturális és Szociális Alapítvány
támogatásával

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre” Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület;

Felelős kiadó: dr. Vida Klára ügyvezető titkár, szerkeszti: dr. Arató Antal,

tördelőszerkesztő: dr. Naszályi Gábor

Takács Dezső grafikái (C3, C2)

TARTALOM

Takács Dezső (Szökőcs Béla),
König Róbert kiállítása az Operaházban (Dr. Soós Imre),
Ürmös Péter grafikái (Arató Antal),
Parkok és kertek értékes növényei Fery Antal és König Róbert grafikáin
(Dr. Soós Imre),
Perei Zoltán kiállítása (Arató Antal),
HÍREK, SZEMLE, KÖNYVESPOLC

TAKÁCS DEZSÓ

Önálló kiállításon munkái Pécssett 1965-től, más városokban 1968- tól, külföldön 1969-től napjainkig szerepelnek.

Ritkán olvasni, hallani róla. Ki is ez a szerény, viszszahúzó ember, aki a Rudnay-díj mellett a Grafikai Nívódíjat is megkapta?

1933-ban született Pécssett. Édesapja asztalosmester volt, s a nyári szünetekben már elemis korában az apja műhelyében gyalulta a „jó csomós, bütykös fákat”. A szerszám „emberformáló” nyomát ma is őrzi kezén. Eközben észrevétlenül sajátította el a fával való mindennemű munka csínját-bínját. Közben rajzolt állandóan. Szabad fantáziája alapján vagy a „kuncsaftok” elképzelései szerint felvázolta, milyen bútort szeretnének. Később, mikor apja áttért az antik bútorok javítására, ő maga rajzolja, faragja meg a hiányzó részek, sarkok darabjait. Sok fogásra a gyakorlatban, saját kínlásai közepe jött rá.

Tehetségére nem figyeltek fel sem az elemi, sem a polgári iskolában. Lelkesedése a rajz irányában azonban lankadatlan.

Fűszer- és csemegekereskedő tanuló lett, mert szülei tevékenysége miatt az 50-es évek elején nem tanulhatott tovább. A három év helyett két évi munka után kapott segédlevelet. Ekkor is naponta festett, rajzolt.

Középiskolai tanulmányait Szombathelyen végezte. Az 1955/56-os tanévben került Pécsre, a főiskolára, saját költségén. Időközben itt megszűnt a rajztanszék, elment az Élelmiszeripari Vállalathoz dolgozni. Miután három év múlva a rajztanszék újból Pécsre került, folytatta tanulmányait. Ez csak úgy volt lehetséges, ha képesítés nélküli nevelőként dolgozik, elment hát Villányba tanítani, havi 800 Ft-ért. Közben meg-nősült, tanult, s rajzolt, festett változatlanul. Két év után visszakerült Pécsre, s ma is ott tanít.

Az 1950-es évek végétől foglalkoztatja a sokszorosító grafika. Autodidaktaként sajátít el minden szükséges ismeretet. Sok idő, vesződség árán jön rá a megoldásokra. Támogatója az akkori, már „befutott” művészek között nem akadt. Így maradt megoldásnak az egyéni kutatás, kísérletezés. A sors iróniája, hogy tíz év múlva ugyanezek az emberek mentek hozzá tanulni, természetesen mindenben segítség adott az érdeklődőknek. Igaz, akkor már a Pécsi Grafikai Műhely aktív tagja, a Pécsi Nevelők Háza „Alkotó Pedagógusok Műhelyének” alapítója és vezetője. Időközben járt tanulmányúton Csehszlovákiában, Jugoszláviában és ösztöndíjasként a Lipcsei Képzőművészeti Akadémián. Első eszközeit a sokszorosító technikához öreg esernyőből készítette. Több mint egy évtizedig ilyen s ehhez hasonló, házi készítésű eszközökkel dolgozott. Csak ezután jutott hozzá az első „igazi” linómetsző késekhez. Ahogy tökéletesedtek szerszámai, csiszolódt tudása, igényesebb kompozíciók, betűk születtek ex librisein, grafikáin.

Pedagógustársainak is segít mint szakfelügyelő, majd mint szaktanácsadó. Ő maga így vall erről: „...Úgy gondoltam, az az igazi segítség, ha konkrétan megmutatom, elmondom, én mit, hogyan készítek el, mire kell vigyázni, hogyan lehet egyszerűbben elkészíteni az egészet, vagy megoldani egy problémát...”

Ezt a szemléletet, hitvallást segíti a makói művész-

telepen töltött évtized, s a nagyatádi tehetséggondozó táborban eltöltött időszak. Nyaranta ezeken a helyeken alkalma van saját „szerelme” — a sokszorosító grafika — ismereteinek terjesztése, tanítása mellett magának is megtanulnia a rézdomborítás, a szőnyegszövés, a kerámiakészítés, s számtalan egyéb művészi mesterség fogásait.

Munkái tükrözik játékoságát, a művészi technikában való tökéletességét. Grafikáin jól szemmel követhető ezek rejtett titkainak örömteli felfedezése, a mozgalmas, játékos képelemek mellett a szakmai pontosság, a formák, tónusok tudatos alkalmazása. Egyszínnyomású rajzait is színessé teszi tónusaival, finom átmeneteivel.

Az 1991-ben kiadott mappájában láthatjuk Mohács környékének egy-egy szép vidékét megörökítő tájképeit. Tisztelet, szeretet s elgondolkodtató üzenet szól a templomokat, régi udvarokat, tárgyakat felelevenítő grafikáiból is, míg a kiadvány utolsó — *Magányosan* című — rézkarca egy kissé kesernyész ízü vallomás. A mappában bemutatott rézkarok, rézmetszetek (s köztük változatossággként egy, a mohácsi busójárást felidéző linómetszet) persze csak apró töredékét jelenti munkásságának, hiszen kisgrafikáinak a száma máris meghaladja az 1000-et. Arra azonban mindenképp megfelel, hogy a hétköznapi rohanásában felvillantsa: a szó köznapit értelmében nem modern, nem mai típusú, őszülő tanár fontos, alapvető értékek hordozója, küzdeni akaró, tisztességes, hűséges... Ajánlom hát mindazoknak a figyelmébe, akik úgy érzik, hogy ezek a fogalmak és képviselőjének a rajzai fogódzók lehetnek a jövőben számukra is.

Szökőcs Béla

KIÁLLÍTÁSOK

KÖNIG RÓBERT KIÁLLÍTÁSA AZ OPERAHÁZBAN

König Róbert rézkarca, C2

A *Cristoforo* című balett 1992. február 28-án megtartott világpremieréhez rangos grafikai esemény is csatlakozott: a darab bemutatója előtt nyílt meg König Róbert grafikusművész kiállítása a Magyar Állami Operaház vörös szalonjában.

A zártkörű eseményre illusztris közönség gyűlt össze, köztük volt a diplomáciai testület számos tagja is. A protokolláris külsőségek ellenére a megnyitó igen bensőséges, közvetlen hangulatban folyt le. Műveinek a falakon függő sora előtt König Róbert köszöntötte a megjelenteket és felkérte Göncz Árpád urat, a Magyar Köztársaság elnökét a kiállítás megnyitására. (Más kiállításokon ilyenkor a szónok a zsebébe nyúl, papírlapokat vesz elő és olvasni kezd. A közönség ezalatt gondolatban latolgatja, meddig fog tartani a papírlapokon sokasodó mondanivaló.) Az Elnök nem nyúlt előre megírt szöveg után, hanem a tőle megszokott közvetlenséggel mondta el a hallgatóságnak, hogyan ismerkedett meg évekkor ezelőtt egy művésztelepen az alkotóval, vagy ahogy ő nevezte, „Robival”. Művészetének azóta is lelkes híve lett. Mi sem bizonyítja ez: jobban, mint hogy a művész egy lovas képe most is az ágya fölött függ. Elmondta még az Elnök úr, hogy számára a művek azt sugallják, hogy „a ló is ember”. A lovak mellett ilyen ember-formájú hajókat, rokonszenves lényeket mutat ez a kiállítás, melynek értékeiről már korábban, még a rendezés során módjában állt meggyőződnie.

A megnyitóbeszéd elhangzása után a közönség a művek felé fordította figyelmét. A kiállítás címét, témáját magyar és angol nyelven írt tájékoztató táblán a mű-

vész így határozta meg: „Columbus első útjának apokrif krónikája”. Ugyanott olvashattuk ennek bővebb kifejtését is: „Ez a kiállítás csupán részleteket mutat be Columbus első, viszontagságos útjának történeteiből. Szereplői a spanyol királyi udvar, a hajók legénységének néhány jellegzetes figurája, s az új világ bizarr, európai szemmel idegen lényei. Személyek és helyzetek különös véletlenjéből keletkezett tehát ez az apokrif krónika”.

Bár a kiállítás témájául választott cselekmények 500 évvel ezelőtt történtek, a közönség a kiállított, igényes papírmetszet-pannonkon, nagyméretű rajzokon egy ízig-vérig modern alkotó gondolataival, életerzésével ismerkedhetett meg. Ez tette maradandó intellektuális élménnyé a kiállítást.

Dr. Soós Imre

König Róbert fametszete X2

König Róbert fametszetei, X2

ÜRMÖS PÉTER GRAFIKÁI

A Pécsi Tanárképző Főiskolán 1978-ban (tanárai voltak Soltra Elemér és Bérces Gábor) rajztanári diplomát szerzett Ürmös Péter már fiatal korában érdeklődéssel fordult a kisgrafika, az ex libris felé. Ezt mi sem bizonyítja jobban, hogy e tárgykörből — Diskay Lenke, Fery Antal, a Meskő-Póka házaspár és Stettner Béla könyvjegyeit elemezve — választotta szakdolgozatának témáját is, amely *A mai magyar kisgrafika és a szín kompozíciós lehetősége* címmel íródott. Ez az érdeklődése valamint az önálló grafikai alkotómunka iránti vonzódása s folyamatos önképzéssel párosuló művelése a jellemző a főiskolát követő, viszonylag rövid, ám számára változatos útkeresést jelentő időszakra.

A diploma megszerzése után néhány évig tanít, később a Magyar Hirdető kiállításainak műszaki tervezője, ezt követően a Hollóházi Porcelángyár alkalmazza grafikusként, majd — és jelenleg is — a Képcsarnok Vállalat lektorátusán dolgozik. Időközben — három év alatt — szindinamikai és építészeti formatervezésből képesítést szerez a Műszaki Egyetemen, részt vesz a telkibányai, encsi alkotótáborokban s különböző pályázatok révén eljut külföldre is: a Salzburgi Nyári Képzőművészeti Akadémián a kőrajz technikáját gyakorolja, Olaszországban az elmúlt évtizedek ex libris-művészetét tanulmányozza. (Ld. a Kisgrafika 1989/3. számában közölt terjedelmes adattárát a kisgrafikát is művelő olasz grafikumművészekről.) Tevékenyen közreműködik egyesületünk kiállításainak ren-

dezésében is, 1991-től pedig — társadalmi megbízatásban — ellátja az MTA Műszaki Tudományok Osztálya keretében tevékenykedő Szindinamikai Szakosztály (az Association Internationale de la Couleur hazai szervezete) titkári teendőit is.

Mindemellett (vagy éppen mindezekkel szoros összefüggésben) folyamatosan rajzol, készíti metszeit, keresi saját önkifejezési lehetőségeit. A nagy többséggel ellentétben nem a mindent leegyszerűsítő, elvont — s valljuk be a sokszor könnyebb — megoldásokat keresők útját járva, hanem témái, mondanivalói rajzi megoldásaiban leginkább a közvetlen, többnyire a klasszikus hagyományokhoz ragaszkodó kifejezésre törekedve. Ennek sikeres eredményeit jelzik a Budapesti, Celldömölkön, Gyulán, Pápán és Szentendrén bemutatott önálló kiállításai, de szólnunk kell arról is, hogy első önálló tárlatát még főiskolás korában, 1976-ban Pécsen rendezhette meg. A külföldi elismerést kisgrafikai szerezték meg számára: ex libris-eit több alkalommal is bemutatták lengyel, német és olasz nemzetközi kiállításokon. Ganjavi perzsa költő emlékére hirdetett pályázaton díjat nyert Azerbajdzsánban, elismerő oklevelet kapott a litvániai ex libris-egyesület által — az ország ismét elnyert függetlensége alkalmából — meghirdetett pályázaton. Grafikai rendszeresen megjelennek különféle hazai folyóiratokban, pl. az *Éva Magazin* irodalmi rovatában közölt írásokat rendszeresen az ő illusztrációi kísérték.

Ismertük és ismerhettük is tehát Ürmös Péter grafikáit, mégis a meglepetés és az újdonság erejével hatott az ELTE Klubjában ez év márciusában bemutatott kiállítása. A tárlat egésze ugyanis arról vallott, hogy munkásságában egy egységes, ám ennek ellenére sokszínű, sokszólamú — találébb kifejezést nem talállok, de bizonyára megelőlegezhetjük — életmű van kialakulóban. Ennek különböző vonulatait, lehetőségeit jól láthattuk a tematikailag, műfajilag összetartozó grafikákat egy-egy önálló részben bemutató kiállításon. A tárlat első ilyen fejezete, a *Környezetünkéről, a rombolás mértéke szerint* című, a többnyire nagyobb méretű képgrafikáit mutatta be. Ezt követték válogatott

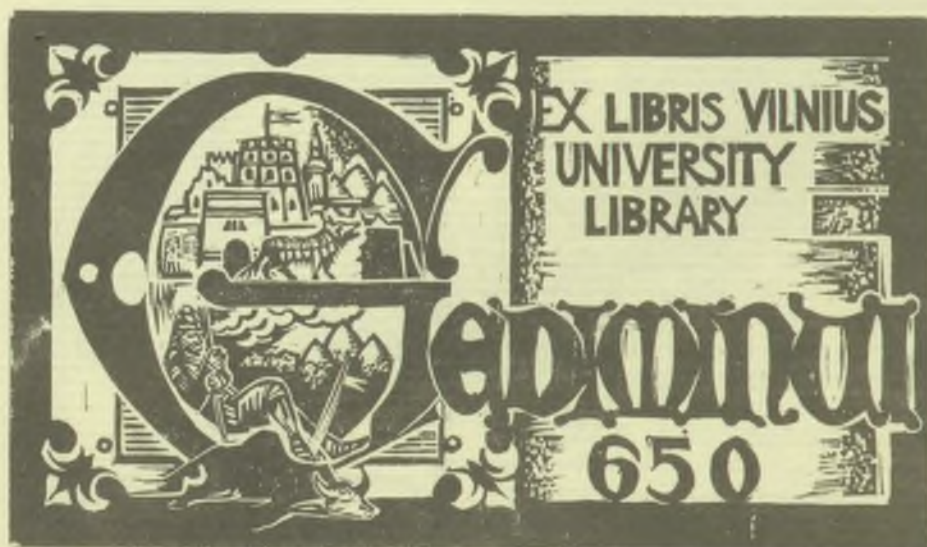
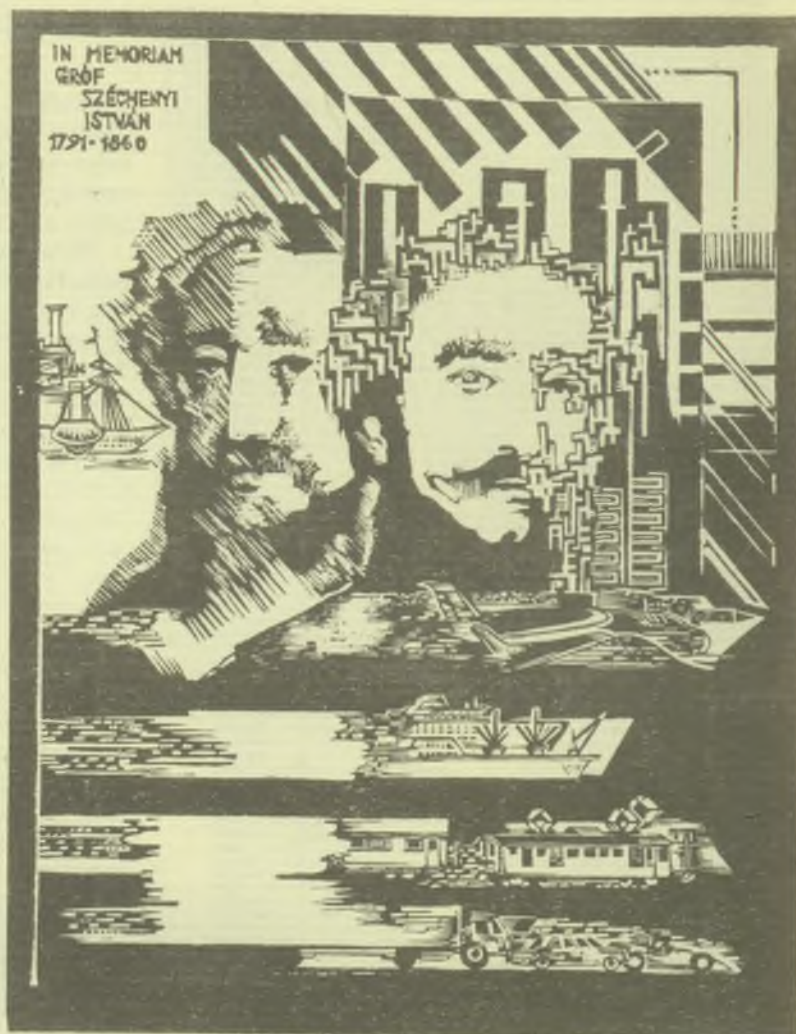
ex libris-ei és alkalmi kisgrafikái (alkotásjegyzékén ezek száma már meghaladja a 300-at), majd az Ady Endre, Goethe, Dante, Batsányi, Bulgakov stb. műveikhez készített illusztrációi és a *Mozdulatváltozatok* című rajzsorozata. Ez utóbbi meglehetősen eltér a több-

nyire linóba metszett grafikák tárgyukat meglehetősen részletező, szinte epikus megfogalmazásától. Ezeken a lapjain Ürmös Péter — más irányú lehetőségeiről is bizonyosságot téve — szinte egyetlen vonallal rajzolja meg figuráit, ám szünetekkel, ügyes kihagyásokkal a néző számára újabb lehetőségeket biztosít azok továbbgondolására.

Arató Antal

PARKOK ÉS KERTEK ÉRTÉKES NÖVÉNYEI FERY ANTAL ÉS KÖNIG RÓBERT FAMETSZETEI

König Róbert fametszete, X2

A KISGRAFIKA 1989/3. száma adott hírt először azokról az „ex herbario” feliratot viselő, újszerű kisgrafikákról, melyeket Fery Antal grafikusművészünk készített két budapesti kertészeti szakember: Pesti László és Tarjányi Ferenc részére. E lapok tulajdonosairól azt is megtudta az olvasó, hogy egyikük sem gyűjt, cserél kisgrafikát. A részükre készült fametszetekkel csupán természeti értékeinkre: egy-egy arborétumra, parkra, nevezetes fára, ritka növényre kívánják a figyelmet felhívni.

A lapokon az „ex herbario” (magyarul: növénygyűjteményből) szöveg után a kert, park neve olvasható, de a képmező legnagyobb részét az intézményre legjellemzőbb, rendszerint ritka fa, növény, virág vagy falevél képe foglalja el. A két tulajdonos szerénységét mutatja, hogy nevük egyik kisgrafikán sem szerepel, csupán a művész szignója alatt, két címerpajzson látható a monogramjuk.

Fery Antal 1981 óta foglalkozik a két mecénás felkérése alapján természetvédelmi kisgrafikák készítésével és az ilyen alkotásainak száma napjainkra meghaladta a 40-et. 1991-ben König Róbert grafikusművész további 10 fametszetével gyarapította a két neves kertbarát gyűjteményét. Bekapcsolódásával a sorozatba új stíluselemek kerültek, melyek az összképet még gazdagabbá tették.

Pesti László és Tarjányi Ferenc említett kisgrafikáira

nemcsak itthon, hanem külföldön is felfigyeltek a szakemberek s azoknak a nagyközönség részére történő bemutatása időszerűvé vált. A Mezőgazdasági Múzeum Soroksári Gyűjteményében 1992. március 10-én Szujkóné dr. Lacza Júlia ny. múzeumigazgató nyitotta meg a kiállítást, melyen a két művésztől összesen 52 darab „ex herbario” lapot láthatott a közönség.

A kiállítás annyiban tért el a korábbi kisgrafikai tárlatoktól, hogy itt a fametszeten ábrázolt növény, falevél mellett annak lepréselt, de üde zöld színét megőrző eredeti példányai is ki voltak állítva. A grafikák és falevelek ilyen újszerű, rendkívül vonzó kiállítási módja a nézők számára kettős élményt jelentett, ugyanis így a természettel való találkozás a grafikák nyújtotta élménnyel párosult.

A grafikák izlésekes összeállítását és az azokon felhasznált „növényillusztrációk” szakszerű előkészítését Pesti László végezte. Szerkesztőnk, dr. Arató Antal érdeme a kiállítás megrendezése és az ahhoz készült, bő dokumentációs anyagot is tartalmazó katalógus összeállítása. A kiadványt kísérő cikkgyűjteményben Pesti László több közérdekű írását is olvashatta a látogató. A Soroksáron két hónapon át megtekinthető kiállítás grafikai életünk jelentős eseménye volt. Az ott bemutatott kisgrafikai sorozat ugyanis nemcsak hazánkban, hanem Európában is egyedülálló, így az megkülönböztetett figyelmet érdemel.

Dr. Soós Imre

Fery Antal fametszete, X2

PEREI ZOLTÁN KIÁLLÍTÁSA

Egyesületünk immár hagyományossá váló kiállító helyiségében, az ELTE Tanári Klubjában nyitotta meg április 1-jén B. Supka Magdolna művészettörténész Perei Zoltán kamarakiállítását. Noha a tárlaton — hely hiányában — a több mint 6000 fametszetet kitevő életműből viszonylag kis számú kép bemutatására nyílt lehetőség, a célszerűen válogatott nagyobb méretű szabad grafikák és kisgrafikák jól reprezentálták a témaválasztásában és technikai megoldásaiban mindig meg-megújuló Perei Zoltán sokoldalú művészetét. Így a jelenlevők egyaránt szembesülhettek a természeti élményeket idéző metszeteivel (pl. a *Madár, Lovasok*), a hazai kastélyokat ábrázoló vagy a jeles történelmi személyiségeket felelevenítő sorozatának egy-egy jellegzetes darabjával. És természetesen a még mindig nem eléggé ismert (és elismert) kisgrafikai sorozatainak, a *Szobrok és domborművek*, a *Kovácsoltvas munkák*, a *Hangszerek* stb. néhány, a szó szoros értelmében „bemutató”, a sorozatok egészének a megismerésére ösztönző lapjával.

E tematikus összeállítások között ezen a kiállításon kerültek először együttes bemutatásra Perei Zoltán azok a kisebb méretű portréi, portré-vázlatai, amelyeket szinte a munkásságának a kezdete óta folyamatosan készített, gyarapított. Ezeket a grafikáit (közülük néhányat a Kisgrafika 1991/4. számában mutattunk be) elsősorban nem a nyilvánosságnak szánta, hanem a saját öröme, kedvtelésére metszette. Megérdemlik tehát azt a figyelmet, hogy a kiállítás kapcsán részletesebben is szóljunk róluk.

A jövő esztendőben immár nyolcvanadik életévébe lépő Perei Zoltán azon kevés hazai grafikusművész közé tartozik, aki kizárólag a fametszet műfajában dolgozik. A fametszet legősibb — Dürerig, Holbeinig visszatekintő — technikáját, a lapdúcmetszetet (a hosszirányba vágott fa megmunkálását) műveli, ami különösen nehéz és igen nagy gyakorlatot kívánó feladat. Az alkotótól fokozott fegyelmet, kitartást követel, hiszen a vésés, metszés során keletkezett hibákat kijavítani nem lehet, azaz ha egy nagyobb méretű táblakép esetében ilyesmi előfordul, akkor a papírra készített vázlatnak az új dúcra történő ragasztásától kezdve a metszésig mindent újra kell kezdeni. A művésznek tehát folyamatosan meg kell őriznie azt a technikai készségét, frissességét, ami a fametszéshez nélkülözhetetlen. Ennek egyetlen módja a mindennapi munka, a tollrajzok mellett fametszetes vázlatok, ujjgyakorlatok készítése. Azaz, amíg egy-egy nagyobb méretű képgrafika vagy más kifejezéssel szabad grafika terve és megvalósításának kényszere meg nem születik Perei Zoltánban, addig is dolgozik, alkot. A saját maga által fűrészelt, csiszolt dúcok mások számára feleslegesnek tűnő, kisebb maradékait sincs szíve kidobni, hanem az adott lehetőségekhez képest felhasználja azokat.

E dúcok kis mérete óhatatlanul arra kényszeríti, hogy olyan aforizmatikus tömörségű grafikákat alkosson, amelyeken nem a kompozíció egyes részeinek egymáshoz való viszonya, harmóniája vagy díszharmoniója fejezi ki saját mondanivalóját. Ennek a célnak

pedig — többek között — kitűnően megfelel az ember lényegét legközvetlenebbül kifejező portré.

Nos, a kiállításon bemutatott kisgrafikák egy jelentős részét — kiszabadítva a műterem, a műhely magányából — Perei Zoltán ilyen témájú fametszetes vázlatai közül válogattuk. Jelezve azt is, hogy ha ő maga vázlatoknak is tekinti ezeket a metszeteit, azok kész befejezett, öntörvényű alkotások, amelyeken a művész teremtő fantáziája és világlátása éppen úgy érvényesül, mint egyéb grafikáin. Ehhez természetesen hozzájárul az is, hogy a több évtized termé-

séből válogatott kisgrafikák — az alkotói szándéktól függetlenül — egy egységes sorozattá váltak, önállósultak. A több mint félszáz lapból álló sorozat portréi kiegészítik egymást, s így együtt nyújtanak találó, szókimondó képet az emberről, mintegy bővítve, kitágítva azt az egész emberiségre. És a sorozat egésze nyújt képet Perei Zoltán utánozhatatlan fametsző művészetéről, technikai virtuozitásáról is. Mindig a legegyszerűbb megoldásokra törekszik, ám ezek változatossága számára kifogyhatatlan. A fekete-fehér vonalak, foltok legkülönfélébb alkalmazási lehetőségeit nála láthatjuk: művészetében nem tűri a sablonokat, nincs két egyforma metszete, ám éppen egyéni stílusjegye-

inek köszönhetően grafikái aláírás nélkül is azonosíthatók.

Ehhez járul hozzá sajátos, groteszk hangvétele, szemlélete, amely azonban mindig az ábrázolt figurával való bensőséges együvé tartozására utal. Portréin — amelyek valójában nem is igazi portrék, hiszen az arcmások eredetijét aligha jelölhetjük meg — talán ezért jelennek meg a számunkra is olyannyira ismert gesztusok, jellemek a felismerés, az azonosítás, a múltba-jelenbe tűnődés készítő erejével.

A. A.

MŰHELY

A XX. SZÁZAD ELEJÉN KÉSZÜLT MAGYAR EX LIBRISEK
TEMATIKAI CSOPORTOSÍTÁSÁNAK A LEHETŐSÉGEI11. *Élet és halál az ex libriseken*

A fin de siècle fáradtsága, ernyedte, enervált magatartása morbid szemlélettel, halálvágygal kacérkodó baljós sejtelmekkel párosult. A szimbolikus kifejezőmód iránt egyébként érzéketlen magyar századeleji szenzualista festészetet a morbiditás, a jelképes gondolkodás felé sodorta. Különösen a gödöllői iskola vezető mesterei ragaszkodtak a jelbeszédhez (Körösfői Kriesch: Ember a Halál nyomában, Halál az ember nyomában). Az elmúlást központi helyező ember az őt körülölelő világot borongós színekben látta és látatta, s gyakran banális asszociációkkal, elcsévelt szimbólumokkal igyekezett kifejezni végtelen szomorúságát az evilági nyomorúság és pusztulás felett. (Kozma: Utolsó ábrándok – Melódiák.) A szimbolizmus hatja át több festőnk, grafikusunk szenvedő, dekadens művét (Divéky: A híd, Faragó Géza: A bűnből az enyészetbe).

A modern ember a századforduló gyermeke: a bekövetkezett morális, világnézeti megrendülés miatt az elidegenedett ember számára a materiális élvezetek életcélá válnak, az ember mint fogyasztó lépett elő, és a halálfélelem egyre inkább elhatalmasodott rajta. A halált nem az életet szükségszerűen lezáró akkordként fogták fel, hanem az életet és nemlétet kibékíthetetlen ellenfélnek tartották és szembeállították. Lelkük mélyén képtelenek voltak beletörődni az elkerülhetetlenbe, ugyanakkor kacérkodtak a halállal. Szorongás és kacér halálvágy keveredett e furcsa dekadens életérzésben.

A modern ex libris sajátosságaihoz éppúgy hozzátartozik a morbiditás, mint az erotika, vagy az elvesztett idill utáni elégikus vágyakozás. Az ex libris művészek régóta vonzódtak az élet és halál problémájához. A középkorban néha a heraldikus műveken a sisakok helyett csontvázak, koponyák tűnnek fel, az orvosi ex libriseken urnák, koponyák, csontvázak utalnak az ember és halál küzdelmére. XVIII. századi Peschkó Mihály kollégiumi rektor ex librise, amelyen koponya látható egy könyvön más jelképes erejű tárgyakkal együtt.

A romantika művészei sokat tépelődtek életről és halálról, merészen szembeállították egymással az ifjú és öregkort. A századforduló léleken közel állt a szemlélethez, és ekkor is gyakran ábrázolták a halálhoz vivő utat oly módon, hogy a különböző életkorokat örökítették meg a műveken. Divéky az élet Janus arcát ábrázolja, a kis szobrocskát kezében tartó ifjú előtt ott áll még az élet, minden szépségével együtt, míg az életfa másik oldalán üldögélő öreg már csak a halálra gondolhat, kezében koponyát szorongat. Egy másik művön egy fiatalember botra támaszkodó öregembert vezetget, öregkori alteregóját láthatjuk benne. A kereten megjelenik a baljós sejtelmeket sugalló kaszás. A két véglet, a reményteljes fiatal

és rezignált öregkor közé ékelődik az érett férfikor. Az emberi élet egész folyamata feltárul Sassy egyik lapján.

A századelő szemléletétől nem idegen az ellentétek merész szembeállításai; a bölcső, a születő élet szimbóluma mellett megjelenik a halál jele, a kopjafa. A bölcsőben békésen szundikáló kisbaba előtt jelképekben az egész élet megelevenedik Kozma saját ex librisén.

A vanitas szimbólumok az ex libris művészetben meggyökereztek és sokáig közkedveltek voltak, noha idővel elcsévelt jelképek váltak belőlük, de az ex libris művészet nem tudott róluk lemondani, mert e kisgrafikai műfaj vonzódtott a sokatmondó motívumokhoz. A kiüresedő keresztény szimbólumrendszer az ex libriseken nem tudott igazából megújulni. Pl. a homokóra, az elmúló idő örök szimbóluma, valamint a koponya, változatlan formában és tartalommal jelent meg a tudományok (könyv, bagoly stb.) és művészetek (művészet címerpajza) jelképeivel és egyéb tárgyakkal együtt, és ugyanazt a gondolatot sugallta; amellett, hogy evilági létünk rövidségére utaltak e művek, a tudománycentrikus és artisztikus korban kifejezték azt a reményt is, hogy a tudományos igazság győzelmet arat az elmúlás felett, és az emberi élet mulandóságáért kárpótól a tudomány és a művészet, mely az utóélet garanciája. Egynémely zenei tárgyú alkotás is azt sugallja, hogy az ember a művészetével fölül kerekedhet az elmúlásnak.

Az ex libriseken nem honosodott meg a finom gondolatársításokon alapuló jelképrendszer; kivétel talán ez alól Kozma művészete, aki kopjafákkal, a rájuk faragott szomorúfűz motívumokkal finom, melankolikus, néha érzelmes elmúlásképet fest. Az ex libris művészei sokkal inkább kedvelték a kiélezett helyzeteket, megdöbbentő ellentétpárokat, meghökkentő fordulatokat. Viszonylag könnyedén és számolatlanul vetették oda a csontvázakat és koponyákat, melyek az elmúlás leggyakoribb jelképei lettek, és egyre borzasztóbb kompozíciókba helyezték őket, de gyakoriságuk miatt sokat veszítettek hatásosságukból.

Az erotikát a halállal előszeretettel kapcsolták össze, és e motívumtársítással a nyárspolgárok prúd szemléletére mérték csapást. Az erotika nem volt idegen a német reneszánsz óta a vanitas ikonográfiában, először azonban F. Rops és Ch. Baudelaire műveiben lett uralkodó elem. A francia költő elődei csak az emberi lét, a dicsőség, a földi hatalom és jólét hívságát, az ember alkotta művek hiábavalóságát mondták el, míg a nagy pesszimista az emberi érzelmekkel is törődött, és azt is hivatkozónak, mulandónak bélyegezte meg. A századfordulón a művészek örökölték Baudelaire pesszimizmusát, és a magyar művészek jórésze a francia költő szellemi rokona. Megborzadunk, amikor az ex libriseken egymás mellett látjuk az erőből duzzadó, szép fiatal, női testet és a fenyegető ha-

lált, attributumával, a kaszával. A nőt és halált összekapcsoló ex librisek népszerűek voltak, hiszen elég szép számmal maradtak ránk. Amellett, hogy összefűzték az erotikát a morbiditással, és bővítették az ex librisek ikonográfiai tárházát, esztétikai alapfogalmakat, a szépet, a rútát ábrázolták szemléletesen, érzékeltes képekbe sűrítve, vizuális eszközökkel. Legkifejezőbben e gondolat Faragó József ex librisén ölt testet, amely a mulandó emberi szépségnek és érzelmeknek állít emléket.

A nőket ábrázolták vanitas szimbólumokkal, azonkívül többnyire női aktok azok is, akik a koponyák tetején állnak; ez az ábrázolási típus meglehetősen kedvelt volt a századfordulón. (Arra is találunk példát, hogy férfiak taposnak a koponyán, ők láthatók koponyával.) A nő és koponya ábrázolások éppúgy érzéki képzeteket sugallnak, mint ahogy – olykor – erotikus tartalmat kapnak a századelőn a haláltánc ábrázolások is. A középkori danse macabre képeken a halottakat és élőket körtáncban ábrázolták, és köztük ropota vad, szilaj táncát a Halál is. Az ünnepélyesen, bizonyos tánclépések szerint lépkedő figurákat a groteszk ugrabugrálók váltották fel, a körtáncot pedig a párostánc, amikor a halál táncot jár a társadalom minden osztályának, rétegének képviselőjével, a halálban való egyenlőség gondolatát kifejezve. A haláltánc inspirálta a romantikus művészeket és a századforduló pesszimista alkotóit. Az ex libriseken viszonylag ritkább ez az ábrázolási típus. A páros tánc motívuma erotikával telítődik: a homokórát kezében tartó csontváz női akttal táncol. Hasonló kompozíciós sémára épül Bottlik: dr. Franciscus Merkl ex librise, amelyen a halál férfiakkal ropja a táncot. A mezítelenség mellett, hogy erotikus képzeteket kelthet, kifejezi az emberi kiszolgáltatottságot és a halálban való egyenlőséget: a halál elől senki sem menekülhet. Ugyanezt a gondolatot Szigethy az egyik ex librisén nem mozgalmass haláltánc ábrázolással tükrözi, hanem három koponya megrajzolásával, az egyiknek csörgős sipka a fejeke, a másikkal korona, a harmadikat pedig tövis-

korona koszorúzza. Egy másik művön a homokóra mellett látható nemesi címer az evilági hívság jele, és kifejezi azt a gondolatot, hogy származástól függetlenül mindenki egyenlő a halál előtt.

A halál ábrázolásának még egy fontos típusával találkozunk az ex libriseken, mely talán mind közt a legfélelmetesebb, a legriasztóbb. A művész víziót lát maga előtt, a csontváz, a halál megelevenedik és úgy cselekszik, mint az élők: olvasgat, dobol, hárfázik, vezényel, vagy várja a halandó ember utolsó percét, esetleg félelmetes külsejével, jelenlétével borzaszt el. Viszonylag elég kevés a sajátos, egyéni halálvízió, mint például Beck Ö. Fülöp ex librise, amelyen a halál ölbetett kezekkel, mint óriási Gulliver, hidegvérrel és meglepéddel szemléli a lábainál élethalál harcot vívó liliputi emberek tömegét.

Végigtekintve a morbid ex libriseken a művek jó része a művészettörténetben már korábban kialakult ikonográfiai típust éleszti újjá. A keresztény szimbólumrendszer profanizálódik, a művek hemzsegnek a koponyáktól, a csontvázaktól, amelyek szokatlan tárgykörnyezetbe, kompozícióba is kerülhetnek. A morbiditás az erotikával fonódik össze nem egy esetben, és fontossá válik, ki kerül felülre az élet-halál küzdelemben, az ember-e vagy a pusztító halál. Különösen akkor fontos és még el nem döntött ez a kérdés, amikor az ember, általában mint orvos, szembeáll a halállal: ezt a csatát az ex librisek valós eseményként örökítik meg. A századeleji dekadens életérzés sugallta azokat a műveket, amelyek nem a halállal viaskodó embert láttatják, hanem az elmerengőt, a halálba ernyedten, rezignáltan beletörődőt. Az ilyen típusú művek főszereplője Hamlet, attribútuma a koponya. Ezeknek a műveknek a melankóliája mély, reménytelen pesszimizmusba csap át azokon az alkotásokon, amelyeken a haláltól leigázott, predesztinált sorsú ember eltölpül az óriási csontvázak, koponyák mellett.

Dr. Horváth Hilda

Drahos István fametszete, X2

HÍREK

A lengyel és magyar kisgrafika neves személyisége, Lippóczy Norbert 1992. március 11-én töltötte be kilencvenedik életévét. Az évforduló alkalmából lakóhelyén, a lengyelországi Tarnów-ban elhalmozták kitüntetésekkel és a város díszpolgárává választották. Nem maradt el ez alkalommal a Magyar Köztársaság koronás-címeres érdemkeresztje sem. A Tállyán született agrármérnök s neves szőlész szakember neve szorosan kapcsolódik a szőlős és boros ex librisek vonzó világához. Ismeretes, hogy a magyar Mezőgazdasági Múzeum világhírű ilyen gyűjteményének alapját az ő több-ezer darabos adománya vetette meg. Elévülhetetlen érdemei vannak a magyar kultúra lengyelországi megismertetésében és ma is tevékenyen részt vesz a magyar nyelv ottani tanításában. Az évforduló alkalmából Lippóczy Norbertnek, az ex libris Nagy Öregjének meleg szeretettel gratulálunk!

A. Buchaniec linómetszete, X3

A németországi Gütersloh múzeuma mintegy 150 ex librist tartalmazó kiállítást rendezett *A könyv a könyvben* címmel. Olyan lapokat állítottak itt ki, melyek a könyvnyomtatás egyes fázisait ábrázolják, továbbá amelyek az olvasásra, a könyv szeretetére buzdítják a nézőt. A kiállítást kísérő, 18 oldalas ismertetőben 18 ex libris képe látható a kiállított anyagból. Ezek között egyetlen magyar művész alkotása szerepel: Buday Györgynek Klein Sándor részére készített fametszetű lapja, amely a szedőszekrény mellett dol-

gozó nyomdászt ábrázolja. A tájékoztató szövegét a múzeum tudományos munkatársa, H. Lakämper-Lührs írta. A kiadvány 5 DM beküldése ellenében megrendelhető a városi múzeumtól az alábbi címen: STADTMUSEUM D-4830 Gütersloh, Kökerstrasse 7.

*

A Kecskeméti Katona József Társaság az elmúlt esztendőben, Katona József születésének 200. évfordulójára, grafikai és emlékérem pályázatot hirdetett. A pályázaton 29-en vettek részt, grafikai díjat nyert Engel Tevan István, Mezei Erzsébet (Zenta), az ex libriseiről is közismert sepsiszentgyörgyi Plugor Sándor és Sárosi Csaba (Kézdivásárhely). A pályázat szervezői — a pályamunkák kiállítása mellett — kiadtak egy levelezőlap-sorozatot is, amely a kiállítók egy-egy alkotását mutatja be. Örömmel fedeztük fel köztük az Ungváron élő ismert költő és lapszerkesztő, Balla D. Károly — önarcképét ábrázoló — fotógrafikáját. Kicsi a világ: csak érdekességgként említjük meg, hogy Perei Zoltánnak Balla D. Károly részére metszett ex librisét lapunk 1990/3. számában mutattuk be.

*

Plugor Sándor tollrajza

Az *Erotika a kortárs magyar grafikában*, 1991 című, az Árkád Galériában — a témakörben 1945 után elsőként — rendezett tárlat katalógusa a kiállító 40 művész egy-egy képének a reprodukcióját tartalmazza. Köztük az ex libriseiért is megbecsülésnek örvendő *Árkossy István*, *Bardócz Lajos*, *Vén Zoltán* metszeteit. Vén Zoltán alkotását láthatjuk a kiadvány borítóján is.

Örömmel adunk hírt egyesületünknek Szentes városával megújuló kapcsolatáról. Egész évre szóló, igen színvonalas programját küldte meg számunkra a Koszta József Múzeum és újabb kiállításáról értesített bennünket a Szentesi Művelődési Központ.

Ez utóbbi intézmény Galériájában 1992. február 6-án nyílt meg egyesületünk tagjának, *Rostásné Pap Piroska* festőművésznék tárlata. A művésznőt nem kell bemutatni tagjainknak: sokan emlékeznek még a 1989-ben Budapesten, a Fehérvári úti művelődési házban rendezett kiállítására.

Kádár János Miklós rajza, tus

PÁLYÁZAT

1. A belgiumi Sint-Niklaas város Nemzetközi Ex Libris Centruma pályázatot hirdet valamennyi ország grafikusai számára.

2. A pályázat témája a következő: „GERARD MERCATOR (1512–1594) és a kartográfia”.

3. Az ex libris tartalmazza a tulajdonos személy vagy intézmény nevét, az „ex libris” szavakat, vagy azonos kifejezést. A legnagyobb méret a 13 cm-t nem haladhatja meg.

4. Bármelyik grafikai technika megengedett. Csak kész, kinyomtatott ex librist fogadnak el, tehát a rajzot, vázlatot, fotókópiát kizárják a pályázatból. Ezzel szemben eredeti fotográfiai alkotások (P 8) megengedettek.

5. Egy művész legfeljebb három 1991–1992-ben készült pályaművel vehet részt. A pályaműveket két példányban kell beküldeni az alábbi címre:

Internationaal Exlibriscentrum
Regentiestraat 61–63
9100 Sint-Niklaas, BELGIUM

7. A pályaművek beküldési határideje: 1993. január 1.

8. Mindhárom technikájú (magas-, mély-, síknyomás) művek külön csoportban kerülnek elbírálásra.

9. Több intézmény, társadalmi szervezett tűzött ki igen komoly díjakat.

10. A zsűri a polgármester elnökletével számos szakemberből áll, ők ítélik oda a díjakat.

11. A zsűrinek jogában áll a díjat megosztani vagy a kívánt színvonal hiánya miatt a díjat nem kiadni.

12. További felvilágosítások az 5. pontban szereplő címről kérhetők.

13. A beküldött művekből készült válogatás részt vesz majd a 16. Kisgrafikai Biennálén.

14. A pályázókat a rendezőség meghívja az eredményhirdetésre és a kiállítás megnyitására.

Ezek időpontja: 1993. március 21., vasárnap délelőtt 11.30^h.

15. A pályázaton való részvétel ezen feltételek elfogadását jele.

Egyesületünk kiadásában megjelent
VÉN ZOLTÁN

15 rézmetszetét tartalmazó mappa.

A kiadvány 150 számozott példányban
került forgalomba.

Megrendelhető egyesületünk titkáranál:
egyesületi tagoknak 1000 Ft-ért,
külföldi gyűjtőknek 20 \$-ért.

A küldeményhez levelet kell mellékelni, mely tartalmazza az alkotó nevét, pontos címét, az alkotó rövid életrajzát, az ex libris tulajdonosának nevét, az alkalmazott technikát és a mű készítése évét. Mindez a katalógus összeállításához szükséges.

6. A beküldött munkák az Ex Libris Centrum tulajdonába kerülnek, azokért a pályázók tiszteletdíjat nem igényelhetnek.

SZEMLÉ

A L'Ex Libris Français folyóirat legújabb száma, az év elején megjelent 182. füzet, számunkra is érdekes mellékletet tartalmaz. Két francia exlibris-szakember: *Paul Giraud* és *G. Meyer-Noriel* asszony a lap ötven év-folyamából olyan névmutatót állított össze, melyben feltűntetik, hogy egy-egy exlibris-művész neve mikor és melyik számban szerepel az 1939-től 1989-ig terjedő fél évszázad alatt, azaz a lap megindítása óta eltelt időben.

A névjegyzék többszáz oldalas lesz. Most egyelőre az A, B és C betűvel kezdődő neveket közölték. Az ebben szereplő magyar művészneveket az alábbiakban közöljük. (A nevet követő szám azt jelenti, hogy a művészt hányszor említi az elmúlt 50 évben e tekintélyes francia exlibris-újság.)

Ágost István: 1, Andruskó Károly: 27, Baász Imre: 1, Bálint Ferenc: 1, Balla Margit: 1, Banga Ferenc: 1, Bordás Ferenc: 15, Bottlik Tibor: 1, Buday György: 4.

A névjegyzék folytatását a következő számban ígérjük. Természetesen a magyar művésznevek közlését mi is folytatni fogjuk.

*

A Művészetbarátok Egyesületének kiadásában a közelmúltban látott napvilágot *Gergely Mihály*, József Attila-díjas író, újabb kötete.

Az *Egy tárlatlátogató tündőzései* című, közel száz oldalas kiadvány a szerző 70. születésnapjára jelent meg. A cím előre jelzi a mű tartalmát: a grafika-gyűjtőként is jól ismert író az elmúlt évtizedekben ország-szerte rendezett kiállítások tapasztalatai alapján mondja el véleményét, gondolatait képzőművészeti életünk néhány példamutató egyéniségéről, a művészet, művelődés kérdéseiről. Ugyanakkor nem hagyja említés és kritika nélkül a napjainkban elburjánzó negatív jelenségeket, a modernkedés polgárpukkasztásait sem.

A szemelvények némelyikében a magyar grafika néhány neves mesteréről s a műfaj kérdéseiről is szó esik, ezért *Gergely Mihály* újabb műve a kisgrafika barátai számára is értékes, hasznos ismeretanyagot jelent.

*

A szlovéniai exlibris-egyesület lapja, az OBVESTILA 111. száma arról ad hírt, hogy a társaság éves ösze-szejövetelén tiszteletbeli tagjává választotta a Zentán lakó *Andruskó Károly* grafikussművészt. A kiadvány illusztrációi között *Várkonyi Károly* fametszete (Op. 1253) is szerepel.

*

A közelmúltban kapta meg Egyesületünk az 1990-ben Mönchengladbach városban megrendezett 23. NEMZETKÖZI EXLIBRIS KONGRESSZUS DOKUMENTÁCIÓJÁT. A találkozót rendező német exlibris-egyesület a tőle megszokott alapossággal gyűjtötte

egybe a közel 400 résztvevővel lefolyt esemény minden írásbeli emlékét.

A vaskos kötetben megtalálhatók a kongresszusra szóló, többnyelvű meghívók, a találkozót beharangozó újságcikkek másolatai. Szerepel a kötetben a résztvevők címlistája, a kiállítások sajtóviasszhangja, továbbá nemcsak az elhangzott rádióinterjúk szövege, hanem még az ünnepi bankett gazdag választékot kínáló menükártyája is. Az ott először elhangzott „exlibris-induló” kottája mellett több fénykép mutatja be a megjelent előkelőségeket és az alkalomra készült grafikai lapokból mintegy 40 darabot.

A kiadvány második felében azok a beszámolók olvashatók, melyek a kongresszusról az egyes exlibris-folyóiratokban megjelentek. Ezek között nem találjuk dr. *Lenkey István* igen tartalmas beszámolóját, mely a KISGRAFIKA 1990/4. számában jelent meg. Lehet, hogy azért maradt ki, mert a magyar szöveget kevesen értik meg az európai olvasók közül, de a kötetben leközölt dán, flamand és japán nyelvű beszámolók számunkra legalább annyira érthetetlenek!

A negatívum említése után vegyük számba, milyen magyar vonatkozású közlések találhatók ebben a 119 oldalú, egyoldalasan nyomott xerox-kötetben. A kongresszusi névsorokban szerepel mind a hét magyar résztvevő neve, postacíme. Kár, hogy egy művészünk címe annyira hibásan jelent meg, hogy az ennek alapján neki címzett levelet még a rejtvényfejtésben jártas postás sem fogja tudni részére kézbesíteni. A kongresszus alkalmára készült lapok illusztrációi között szerepel *Várkonyi Károly* és *Bánsági András* egy-egy kisgrafikája. A képekhez aláírások nem készültek, így ezeket csupán a szignó alapján lehetett azonosítani.

A hiányosságok ellenére elismerés illeti ezért a kiadványért a kongresszus rendezőit, közöttük a neves pszichiátert, dr. *Gernot Blum* urat, a találkozót elnökét. A dokumentumgyűjtemény ugyanis a távollevők számára képet ad e jelentős eseményről. Mivel pedig a közölt utólagos cikkek a rendezéssel kapcsolatos hibákat is szóváteszik, a kötet valamennyi ilyen találkozó megrendezéséhez tanulságul szolgálhat.

Dr. S. I.

Moskál Tibor fametszete, X2

Neotipp Nyomdaipari és Kereskedelmi BT.

1025 Vöröstorony lejtő 5. Telefon: 1762-656

Felelős vezető: dr. Naszályi Gábor

KÖNYVESPOLC

THE CREAM OF INTERNATIONAL EX LIBRIS. (A nemzetközi ex libris színe-java.) Összeállította Hongkong Exlibris Egyesülete. Hongkong Joint Publishing Co., Ltd. 1991. 154 l.

Pompás kiállítású könyv érkezett a közelmúltban egyesületünk címére Hongkongból, az ottani exlibris-egyesület titkárától. A kiadványból és az azt kísérő levélből megtudtuk, hogy ebben a szédületes tempóban fejlődő, távolkeleti metropolisban csak 1989-ben alakult meg a kisgrafika-gyűjtők egyesülete. Már a következő évben megrendezték első kiállításukat, melyen japán és kínai gyűjtők mintegy 200 ex librisét mutatták be.

1991-ben újabb tárlatra került sor s ezen 20 ország 200 művészenek mintegy 1000 ex librisét láthatta a nagy számban megjelent közönség. A kiállítás anyagából kiválasztott legszebb alkotásokat, szám szerint 290 ex librist láthatunk a most érkezett kiadványban.

A bemutatott kisgrafikákra a távolkeleti országok művészeinek túlsúlya jellemző, ugyanis 28 kínai és 40 japán művész mellett Európát országonként átlag 3 alkotó képviseli. (Lengyelországból 12, Csehszlovákiából 13 és Svédországból 16 művész egy vagy több alkotását reprodukálták.) A romániai magyar alkotók közül *Kazinczy Gábornak* a *dr. Vida Klára* részére készült, Bartók Béla *Cantata profana* című művét illusztráló rézkarcát, továbbá *Xantus Géza* két akvatinta lapját (*EL Kundermann J.* és *EL dr. Vida K.*) közölték színhű reprodukcióban.

A kötet második, kisebb részében túlnyomórészt európai gyűjtők legszebb lapjaiból mutatnak be kisebb válogatást. A legtöbb lappal a nálunk is népszerű *Mario de Filippis* olasz gyűjtő szerepel, de magyar vonatkozás nincs ebben a fejezetben.

A kötet nyomdatechnikai kiállítása minden eddig látott exlibris-kiadványt felülmúlt. A kemény, műanyag kötésbe foglalt lapokat több színben nyomták. Minden lapot lila márványpapír-utánzat keretez, a feliratokat világosszürke alapra nyomták, maguk az ex librisek pedig fekete alapon jelennek meg, így a sötét háttérből igen jól kitűnnek. Minden kisgrafikát eredeti méretben és színben reprodukáltak, ami nem kis feladatot jelentett, hiszen tudjuk, hogy színompás lapokat produkálnak a távolkeleti országok művészei. A nyomtatottak rendkívüli gondossággal készítették: a lapokat szignáló művészek ceruzavonásainak színét, a rézkarclemezek szélénél mélyedéseit is érzékeltetik a képek. Ezért a kötet a kisgrafikák hiteles képét adja és ez az olvasó számára zavartalan műélvezetet jelent. A könyvet Hongkongban nyomták. Bárcsak a mi nyomdáink is mielőbb elérnék ezt az „ázsiai” színvonalat!

Dr. S. I.

Kazinczy Gábor rézkarca, C3

MEDICINA E ARTE NELLE SCIENCE BIOMEDICHE. CATALOGI CONCORSO INTERNAZIONALE DI EX LIBRIS. (Az orvos-exlibris pályázat katalógusa.) Kiad. a Torinói Egyetem Nemzeti Könyvtára. Torino, 1991. 128 l.

Molnár István rézkarca, C3

A torinói egyetem könyvtárában 1991 őszén rendezett kiállításon mutatták be azokat az ex libriseket, melyek az orvosi témájú könyvjegyekre korábban kiírt pályázatra meghívott művészekről beérkeztek. A kiállításához készült, izléses kivitelű katalógust most kapta meg egyesületünk s annak ismertetésekor egyidejűleg a pályázat eredményéről is beszámolhatunk.

A kötetben 73 művész 106 kisgrafikáját reprodukálták, eredeti nagyságban. Színes reprodukció csak a díjazott művekből készült, a többi fekete-fehér nyomatban látható. Legnagyobb számban olasz művészek szerepelnek a kötetben, ahol az európai országok pályázói mellett még néhány kínai és 1–1 japán és columbiai alkotó is megtalálható. Magyarországot *Molnár István* és *Xantus Géza* grafikusművész képviseli 1–1 alkotással s örömmel jegyezzük meg, hogy *Molnár István* színes rézkarca a díjazott művek között szerepel, a zsűri elnökének díját érdemelte ki.

A pályázatról egyébként el kell mondanunk, hogy az „abszolút első díjat” olasz művész, *Bruno Missieri* nyerte el. A különböző grafikai műfajokra kiírt öt további első díjat 2 csehszlovák, 2 olasz és 1 lengyel alkotó kapta. Az említetteken kívül a különböző intézmények által felajánlott díjakból 2 csehszlovák, 1 olasz és 1 jugoszláv művész részesült.

A katalógusban reprodukált kiállítási anyagról el kell mondanunk, hogy abban a stílusok széles skálája van jelen, az akadémikus részletességű előadásmódtól a csupán foltokból építkező nunfiguratívitásig. Az erős mezőnyben honfitársunk, *Molnár István* szereplése nagy magyar sikert jelent, s ehhez örömmel gratulálunk!

Együttal gratulálunk a kiadvány megjelenését kezdeményező *Nicola Carlone* professzornak, egyesületünk tagjának is.

Dr. S. I.

AZ EGYESÜLET SPONZORA – OUR SPONZOR

Vállalatunk több, mint 25 éves tapasztalattal rendelkezik a legkülönbözőbb áruk tárolásában, kezelésében és szállításában.

Feladatainkat az ország hét különböző vidékén telepített nagy befogadóképességű közraktárunkban kiváló infrastruktúra biztosításával üzemszerű körülmények között látjuk el. Minden közraktárunkban közúti és vasúti összeköttetéssel, Győr és Baja térségében kikötővel rendelkezünk. Korszerű anyagmozgató gépekkel biztonságosan sérülésmentesen és szakszerűen rakodunk, biztosítva ezzel a csomagolás és az áru védelmét.

Célunk, hogy ügyfeleink igényeit a legmagasabb színvonalon elégítsük ki. Meggyőződésünk, hogy munkája gazdaságos megszervezéséhez nélkülözhetetlen partnerei leszünk.

az áruk mozgatása,
az áru biztonságos és szakszerű tárolása
(fedett és szabadtéri tárolóhelyeken)
áruküldemények kiváltása, feladása,
a továbbfuvarozáshoz szükséges fuvarozó eszköz megrendelése
fuvarozó eszköz esetenkénti soron kívüli biztosítása
nemzetközi fuvarozási és szállítmányozási tevékenység
vám és egyéb hatósági vizsgálatoknál szükséges közreműködés
az áru átcsomagolása, jelölése külön kívánság szerint
jegyzőkönyvek, konszignációk, fuvarlevelek, kimutatások készítése
konténertárolás (depo szolgáltatás)
konténerek rakodása és közúti szállítása
konténerek javítása
közraktári jegy kiállítás
egyéb szolgáltatások elvégzése

ÁTI KÖZRAKTÁROZÁSI VÁLLALAT

Budapest, VII., Wesselényi u. 4.
H-1368 Bp. Pf.: 215 _____
Telefon: 1422-796 _____
Telex: 22-6528 _____

Our company has got a more than a 25-year-experience in warehousing, manipulation and transport of the widest range of goods. There are seven warehouses of big capacity, with excellent infrastructure in Hungary in which the proper conditions are given. Each warehouse is accessible in road traffic and by rail, two of them—at Győr and Baja—even by water. Up-to-date handling equipment makes professional, safe loading possible, thus protecting both goods and packaging from any damage.

Our aim is to meet our partners' requirements on the highest level. We are convinced you can't get along without us when economically organizing your job

handling of goods
safe and professional
warehousing of goods
(in roofed area and open-air)
clearance and dispatch of consignments,
ordering of transport vehicles being
necessary to forwarding
request
transport and forwarding in international
relations
assistance with customs clearance and other
controls of authorities
re-packing and marking of goods on special request
making damage reports, statements, drawing up packing lists
and freight bills warehousing of containers (depot service)
loading and transport of containers in road traffic
repairs of containers
issue of warehouse warrant
and other services.